

СИЛАБУС курсу «Європейський вимір сучасного конституційного ладу в Україні: концептуальні підходи» 2020-2021 навчального року	
Назва курсу	Європейський вимір сучасного конституційного ладу в Україні: концептуальні підходи
Факультет та кафедра, за якою закріплена Дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права та порівняльного правознавства
Галузь знань, шифр та назва Спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Белов Дмитро Миколайович доктор юридичних наук, професор
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/25218
Коротка анотація курсу	Курс «Європейський вимір сучасного конституційного ладу в Україні: концептуальні підходи» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1 та 2 семестрах в обсязі шістьох кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 180 годин, з них - лекційних, 42 годин семінарських – 30 годин та 108 годин самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Європейський вимір сучасного конституційного ладу в Україні: концептуальні підходи» є опанування здобувачами ступеня вищої освіти «Доктор філософії» комплексу цілісних фахових знань щодо теоретичних та практичних аспектів конституційного права, створення необхідних передумов для вивчення та дослідження теорії та практики конституційного права, на основі конкретно-предметного матеріалу сприяння виробленню навиків аналітичного мислення у аспірантів з метою підвищення правової обізнаності та практичної підготовки аспірантів при дослідженні проблемних питань чинного законодавства та практики його застосування, а також пошуку оптимальних шляхів їх вирішення.

**Очікувані
результати
навчання**

Відповідно до освітньо-наукової програми «Право» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти вивчення навчальної дисципліни «Європейський вимір сучасного конституційного ладу в Україні: концептуальні підходи» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

– Здатність застосовувати чинне конституційне законодавство під час вирішення практичних завдань, виходячи також і з його сучасного теоретичного обґрунтування: розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази через призму ефективності та актуальності діючих нормативно-правових актів, за допомогою методів системного аналізу та системної методології (відповідно до офіційно-ділового стилю документів та стандартів техніки юридичного письма); здійснювати експертизу та тлумачення законодавчих текстів, судових рішень та нормативно-правових актів, які регулюють питання конституційного права; формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції та рекомендації з проблематики конституційного права;

– Вміння формулювати наукову проблему та робочі гіпотези, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у сфері конституційного права; робити аналітичні прогнози в аспекті розвитку конституційного законодавства України та зарубіжних держав;

– Вміння вести діалог та аргументувати власну позицію на предмет актуальних питань конституційного права під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах; – Вміння вільно та швидко орієнтуватися у розгалуженій системі джерел конституційного права України;

– Вміння самостійно організовувати та проводити комплексні дослідження, а також використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при проведенні наукових досліджень в сфері конституційного права; – Вміння взаємодіяти з науковою спільнотою та громадськістю з питань теоретико-методологічних засад та конституційно-правового забезпечення конституційної інженерії в Україні.

Ключові слова	Конституційний лад, конституціоналізм, конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, конституційно-правовий статус апарату державної влади та органів місцевого самоврядування.
	<p>Тема 1. Конституційне право України як цілісна система наукових знань;</p> <p>Тема 2. Конституційне право України як галузь права;</p> <p>Тема 3. Конституція України – імперативне джерело Конституційного права України;</p> <p>Тема 4. Підвалини конституційного ладу України;</p> <p>Тема 5. Громадянство України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина;</p> <p>Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні;</p> <p>Тема 7. Конституційно-правовий статус іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців;</p> <p>Тема 8. Реалізація Конституції України;</p> <p>Тема 9. Тлумачення Конституції України;</p> <p>Тема 10. Охорона Конституції;</p> <p>Тема 11. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;</p> <p>Тема 12. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації;</p> <p>Тема 13. Конституційно правовий статус об'єднань громадян в Україні;</p> <p>Тема 14. Референдум в Україні;</p> <p>Тема 15. Виборча система в Україні;</p> <p>Тема 16. Верховна Рада – законодавча гілка влади в Україні;</p> <p>Тема 17. Конституційно-правовий статус народного депутата України;</p> <p>Тема 18. Конституційно-правовий статус Президента України;</p> <p>Тема 19. Виконавча влада в Україні;</p> <p>Тема 20. Конституційний Суд України;</p> <p>Тема 21. Місцеве самоврядування в Україні;</p> <p>Тема 22. Територіальний устрій України;</p> <p>Тема 23. Сучасне становлення конституційного законодавства та шляхи здійснення правової реформи,</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік, іспит

Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за роботу на семінарських заняттях: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20. <p>Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюється за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, що стосується органів публічної адміністрації, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації та вільно їх висловлювати. - оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки. - оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, що стосується органів публічної інформації, може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою; - оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає

	<p>помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. - оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. - оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізу інформації, не може продукувати нові думки та ідеї стосовно організації та повноважень органів публічної адміністрації.
<p>Орієнтовні питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет науки Конституційного права України; 2. Завдання, функції та методологічні інструментарії Конституційного права України; 3. Структура науки Конституційного права України; 4. Міжпредметні зв'язки Конституційного права України; 5. Теоретичне та практичне значення Конституції України; 6. Поняття про предмет, методи, конституційного права України; 7. Особливості конституційно-правових норм та інститутів; 8. Конституційно-правові відносини та їх характеристика; 9. Джерела Конституційного права та їх градація; 10. Поняття Конституції та його матеріальне і формальне значення; 11. Об'єкти конституційного регулювання; 12. Форма, система, структура Конституції; 13. Мова і стиль Конституції; 14. Класифікація Конституції; 15. Конституційні принципи; 16. Юридичні властивості Конституції; 17. Поняття конституційного ладу України. Особливості основ конституційного ладу; 18. Принципи засад конституційного ладу; 19. Основні атрибути держави; 20. Громадянство України; 21. Конституційно-правовий статус людини і громадянина; 22. Поняття і види правового статусу особи; 23. Конституційний статус особи; 24. Підстави набуття та припинення громадянства; 25. Система органів, які вирішують питання громадянства; 26. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні;

27. Поняття про Конституційні права та свободи людини і громадянина;
28. Міжнародно-правові стандарти прав людини та українська державно-правова реальність;
29. Система конституційних прав;
30. Надзвичайний стан та права людини;
31. Гарантії прав і свобод людини і громадянина;
32. Обов'язки як важлива складова конституційно-правового статусу особи;
33. Конституційно-правовий статус іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців;
34. Поняття про правовий статус іноземців;
35. Нормативно-правові акти України про статус іноземців;
36. Права, свободи та обов'язки іноземців в Україні;
37. Реалізація Конституції України;
38. Поняття та структура механізму реалізації основного закону України;
39. Нормативно-правовий блок механізму реалізації Конституції;
40. Обставини, які визначають систему реалізації конституційних норм;
41. Колізії в Конституційному праві;
42. Політико-правові критерії потреби здійснення в житті конституційних норм;
43. Тлумачення Конституції України;
44. Поняття про тлумачення Конституції;
45. Засади тлумачення Конституції;
46. Методи тлумачення Конституції;
47. Межі тлумачення Конституції України Конституційним судом;
48. Потреба і значення тлумачення Конституції;
49. Охорона Конституції;
50. Конституційно-правовий механізм забезпечення захисту і охорони Конституції України;
51. Домінуюча роль народу по захисту Конституції⁴
52. Місце і роль законодавчої гілки влади в конституційно-правовому механізмі охорони та дотримання Конституції;
53. Забезпечення дотримання і охорона Конституції з боку її гаранта – Президента;
54. Значення Конституційного Суду в механізмі захисту Конституції;
55. Правова культура і питання дотримання Конституції;
56. Дотримання для Конституції в умовах надзвичайного стану;
57. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
58. Світові моделі інституту омбудсмена;
59. Особливості правового статусу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
60. Організаційні засади діяльності Уповноваженого;
61. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації;
62. Поняття про інформаційний засіб;
63. Державна інформаційна політика;

64. Об'єкти інформаційних відносин;
65. Нормативно-правове регулювання системи питань про інформацію;
66. Класифікація інформації;
67. ЗМІ: права та обов'язки;
68. Конституційно правовий статус об'єднань громадян в Україні;
69. Надзвичайний стан та діяльність громадських об'єднань;
70. Референдум в Україні;
71. Поняття та типи референдумів;
72. Предмет всеукраїнського та місцевого референдумів;
73. Підготовка та проведення референдуму: нормативно-правові засади;
74. Всеукраїнський референдум і конституційно-правові проблеми здійснення правової реформи;
75. Виборча система в Україні;
76. Виборча система, як інститут демократії;
77. Типи виборчих систем;
78. Засади виборчого процесу;
79. Верховна Рада – вищий представницький орган держави, єдиний орган законодавчої влади України;
80. Термін повноважень. Склад і структура Верховної Ради;
81. Компетенція Верховної Ради. Організаційні форми діяльності Верховної Ради;
82. Конституційно-правовий статус народного депутата України;
83. Депутатський мандат та його суть. Правовий статус народного депутата.
84. Гарантії депутатської діяльності;
85. Конституційно-правовий статус Президента України;
86. Правова природа інституту глави держави;
87. Процедура виборів Президента;
88. Поняття і види органів виконавчої влади України;
89. Уряд України – вищий орган виконавчої влади;
90. Склад, функції та повноваження Кабінету міністрів;
91. Місцеві державні адміністрації;
92. Конституційний Суд України єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні;
93. Поняття місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні;
94. Взаємостосунки органів місцевого самоврядування з місцевими державними адміністраціями;
95. Територія як об'єкт конституційно-правових відносин;
96. Форми адміністративного устрою України;
97. Сучасне становлення Конституційного законодавства та шляхи здійснення правової реформи;
98. Сучасні проблеми становлення Конституційного законодавства України. Можливі шляхи реалізації правової реформи в Україні.

**Література для
вивчення
дисципліни**

1. Конституційне право України / ред. Погоріло В.Ф.. К., 2000.
2. Конституційне право України / ред. Тація В.Я., Погорілка В.Ф., Тодики Ю.М.. К., 1999.
3. Конституційне законодавство України. К., 2000.
4. Костицький В. Політичні партії в системі “громадянське суспільство і держава”. Право України. 1995. № 12.
5. Буткевич В. Права людини в Україні з погляду творення нової правової бази. Політична думка. 1993. № 1.
6. Волков В.Д. Проблеми конституційного статусу місцевого самоврядування. Вісник Академії правових наук України. Х., 1993. № 1.
7. Загальноукраїнська Декларація основних прав і свобод людини та громадянина. Віче. 1993. № 7.
8. Кривенко Л. Під верховенство народу. Віче. 1992. № 12.
9. Кушніренко А.Г. Проблеми адміністративно-територіального устрою в умовах формування правового державства. Проблеми законності. Х., 1993. № 28.
10. Ліфшиць Ю. Конституційність нормативного акта. Право України. 1994. № 11-12.
11. Медведчук В. Про теорію і практику конституційного процесу в Україні. Право України. 1995. № 8.
12. Медведчук В. Конституційний процес в Україні і організація державної влади та місцевого самоврядування. К., 1996.
13. Назаренко Є. Закон у системі нормативних актів України. Право України. 1995. №12.
14. Орзих Н. Міжнародно-правові стандарти та права людини в Україні. Право України. 1992. №4.
15. Погорілко В., Малишко М. Правова система - система права - система законодавства суверенної України. Право України. 1993. № 9-10.
16. Рабінович П.М. Права людини та їх юридичне забезпечення. К., 1992.
17. Слюсаренко А.Г., Томенко Т.В. Історія української Конституції. К., 1993.
18. Слінько Т.М., Кушніренко О.Г. Конституційно-правовий статус об'єднань громадян в Україні. Х. 1998.
19. Тацій В.Я., Грошовий Ю.М. Правові засоби охорони Конституції. Вісник Академії правових наук України. Х., 1995. № 3.
20. Тацій В.Я., Тодика Ю.М. Проблеми розвитку науки конституційного права України. Право України. 1994. № 10.
21. Тодыка Ю.М., Ришняк Н.А. Гражданство Украины. Х., 1996.
22. Тодыка Ю.Н. Конституционно-правовой статус иностранцев и беженцев в Украине.Х., 1998.
23. Тодыка Ю.Н., Яворский В.Д. Выборы народных депутатов Украины: конституционно-правовой аспект. Х., 1998.
24. Тодика Ю.М., Марцеляк О.В. Конституційний Суд України і прокуратура в конституційно-правовому механізмі забезпечення основних прав громадян. Х., 1998.
25. Тодыка Ю.Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина. Х., 1998.
26. Тодыка Ю. Н. Основы конституционного строя Украины. Х., 1999.
27. Тодыка Ю.Н., Яворский В.Д. Президент Украины: конституционно-правовой статус. Х., 1999

